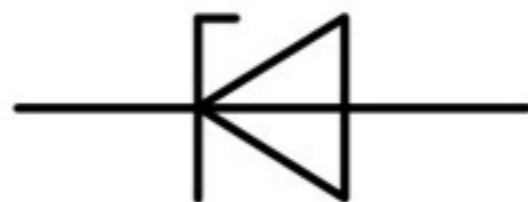
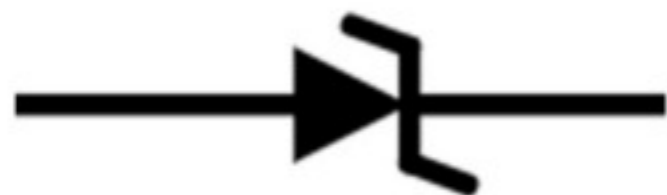
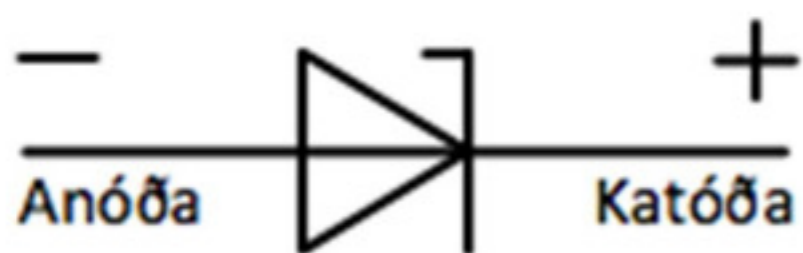
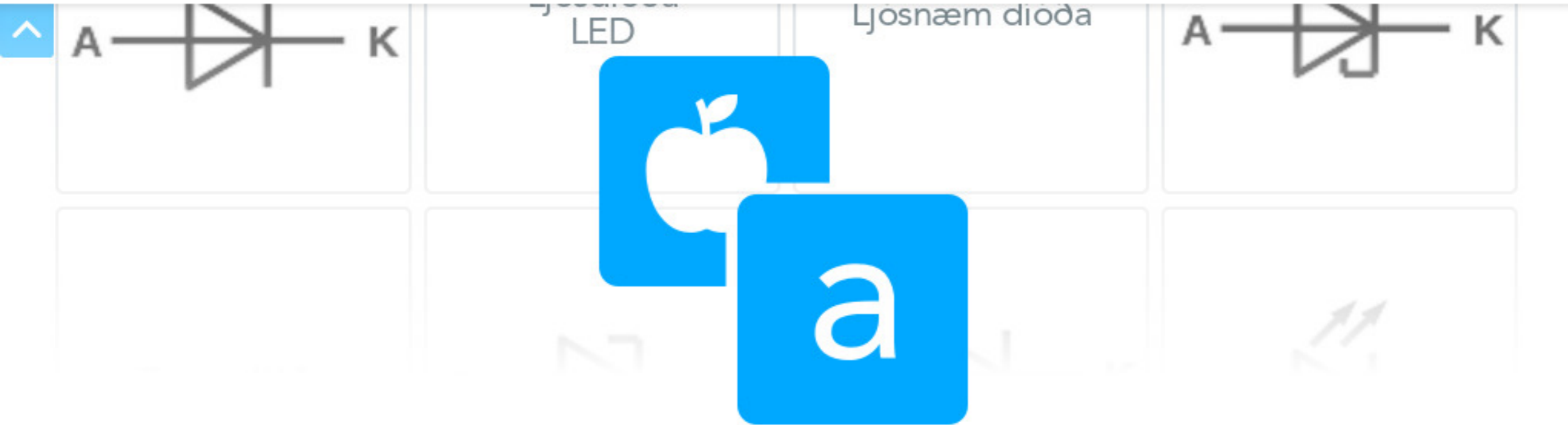

Zener díóður

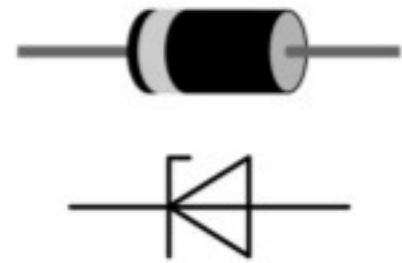
Tákn og útlit

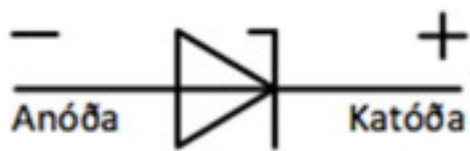
Matching Pairs

Virknir

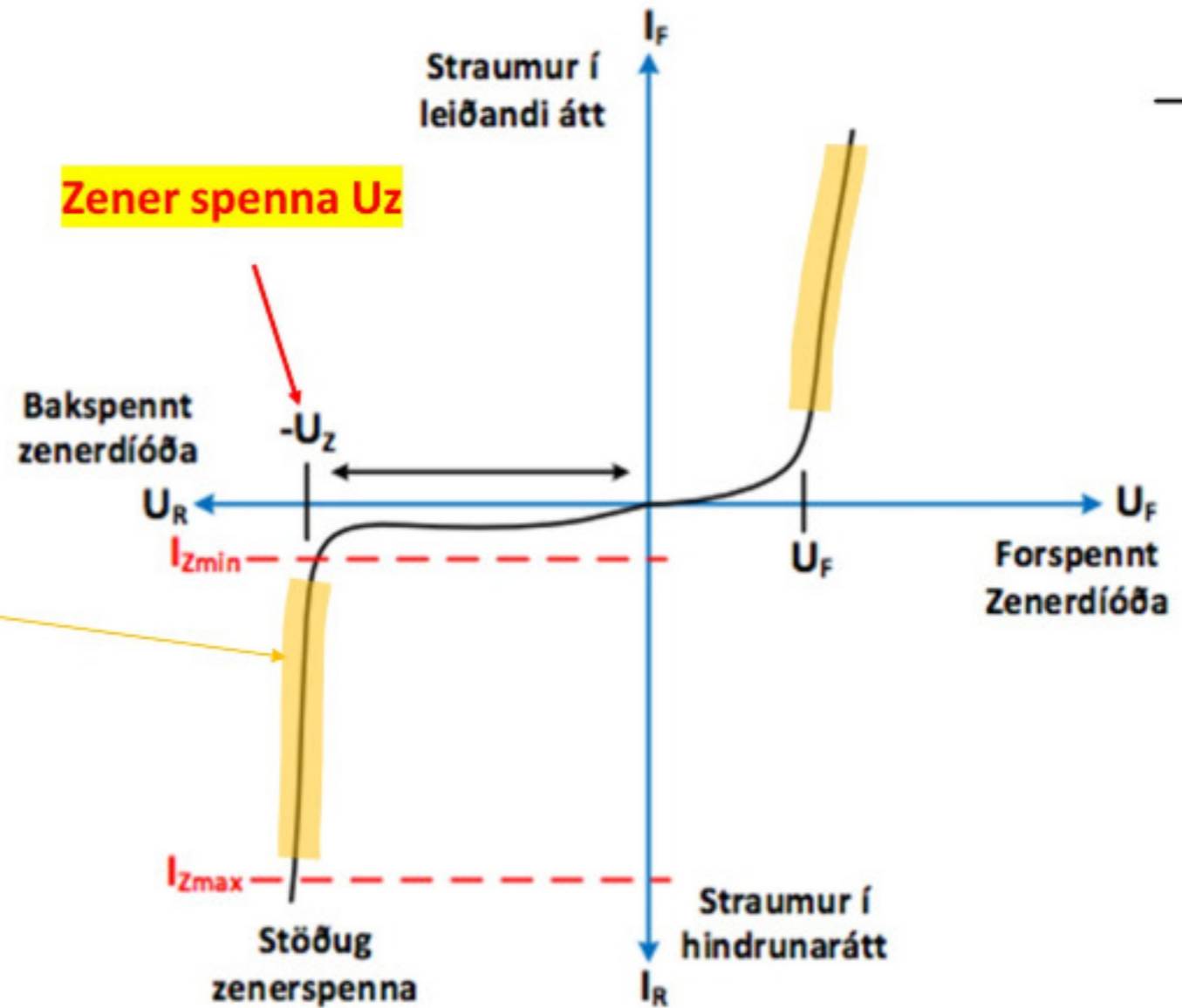

- Zenerdíóða hefur sérstaka eiginleika sem kemur fram þegar díóðan er bakspennt því að venjuleg díóða eyðisleggst verði spenna yfir hana í hindrunarátt hærri en brotspenna (U_{PIV}) hennar
- **Zenerdíóðan á að halda fastri spennu yfir sig U_Z**
- Hin fullkomna zenerdíóða hefur fasta zenerspennu og hefur ekkert innrivið nám en í raunveruleikanum hafa allar díóður eitthvert innrivið nám, það er á bilinu 5 – 20 Ω

Kennilína

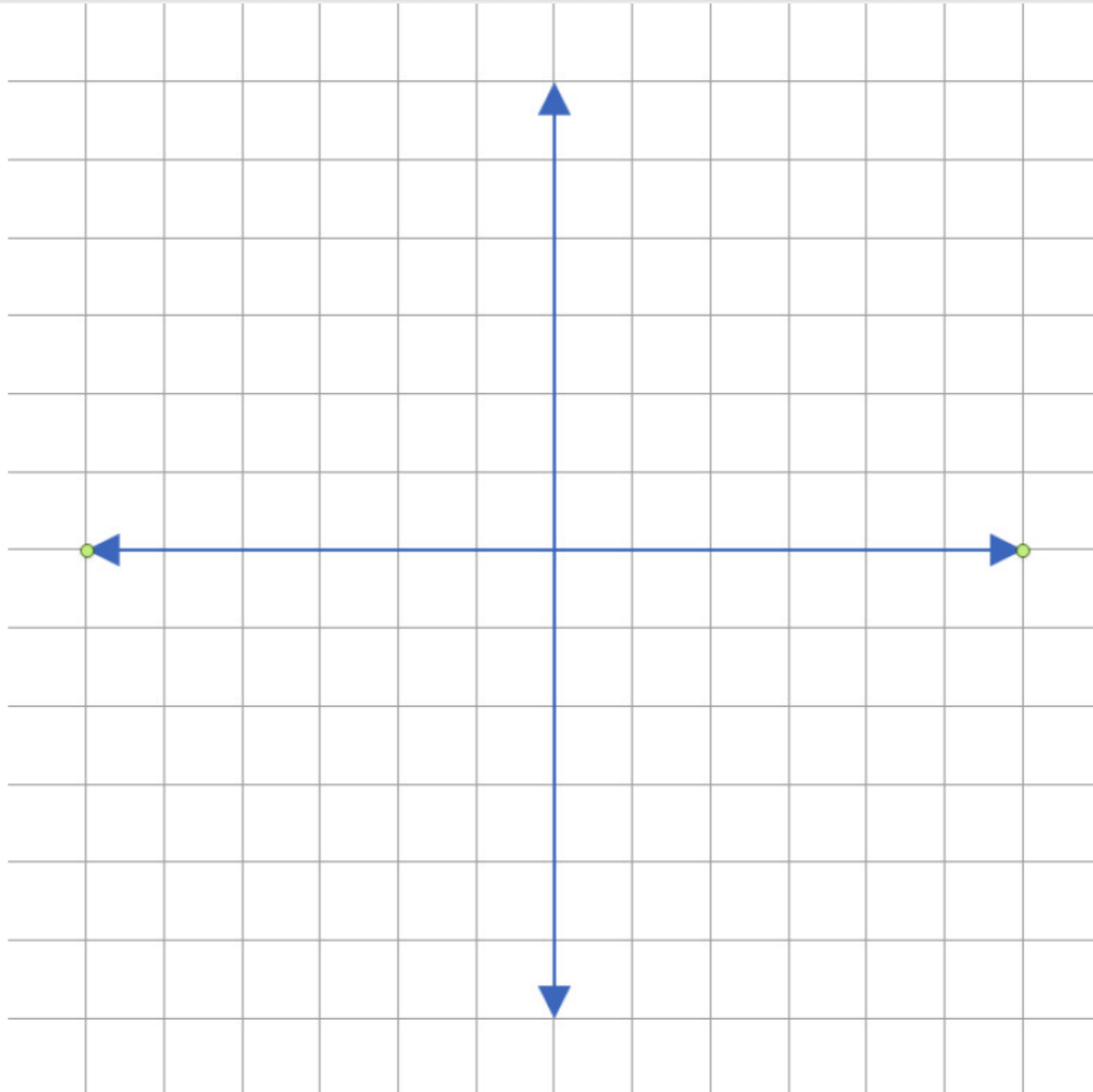
Kennilínan er ekki alveg lóðrétt, ástæðan fyrir því er að díóðan hefur innra viðnám. Þetta þýðir að spennan yfir innra viðnámið hækkar við aukin straum

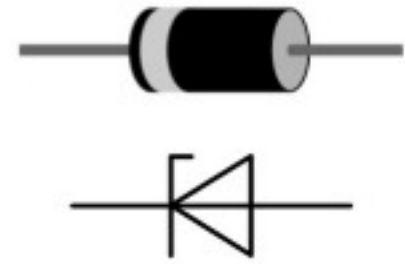
Mynd 2. Kennilína zenerdíóðu.

Draw It

Teiknið kennilínu 5 votla Zenerdíóðu og merkið ása á línuritinu. Merkið einnig inn Zenerspennu og forspennu díóðunar.

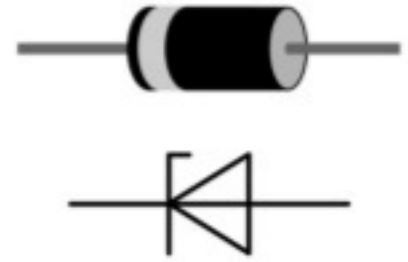
Notkun

- **Spennureglun** – heldur fastri spennu við breytilegt álag
- **Spennuviðmiðun** – ef önnur spenna er borin saman við fasta spennu
- **Varnarbúnaður** – ver rásir fyrir of hárru spennu
- „Clipping“ rás – passar að merki út fari ekki upp fyrir skilgreint gildi
- „Shift voltage“ rás - merki er fært til í spennusviði (offset)

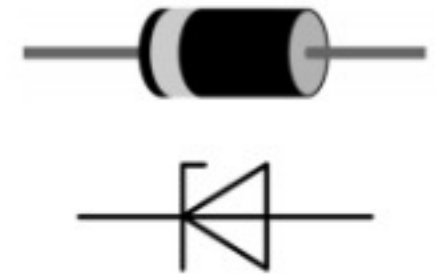

Mæling

- Zenerdíóða á að **mælast eins og venjuleg díóða** þegar hún er tengd í leiðandi átt og **mælast sem rofin (OL)** þegar hún er bakspennt
- Á því er ein **undantekning þegar mælirinn gefur frá sér hærri spennu en zenerspenna díóðunnar**, þá ætti að mælast zenerspenna þegar hún er bakspennt.

Tenging – afl og straumur

R1 er raðtengt við nám til að takmarka hámarksstraum, til þess að koma í veg fyrir að díóðan skemmist

Zener díóðan er 5,0 V
Hámarksafl $P_D = 500 \text{ mW}$

$$U_{R1} = U - U_Z = 12V - 5V = 7V$$

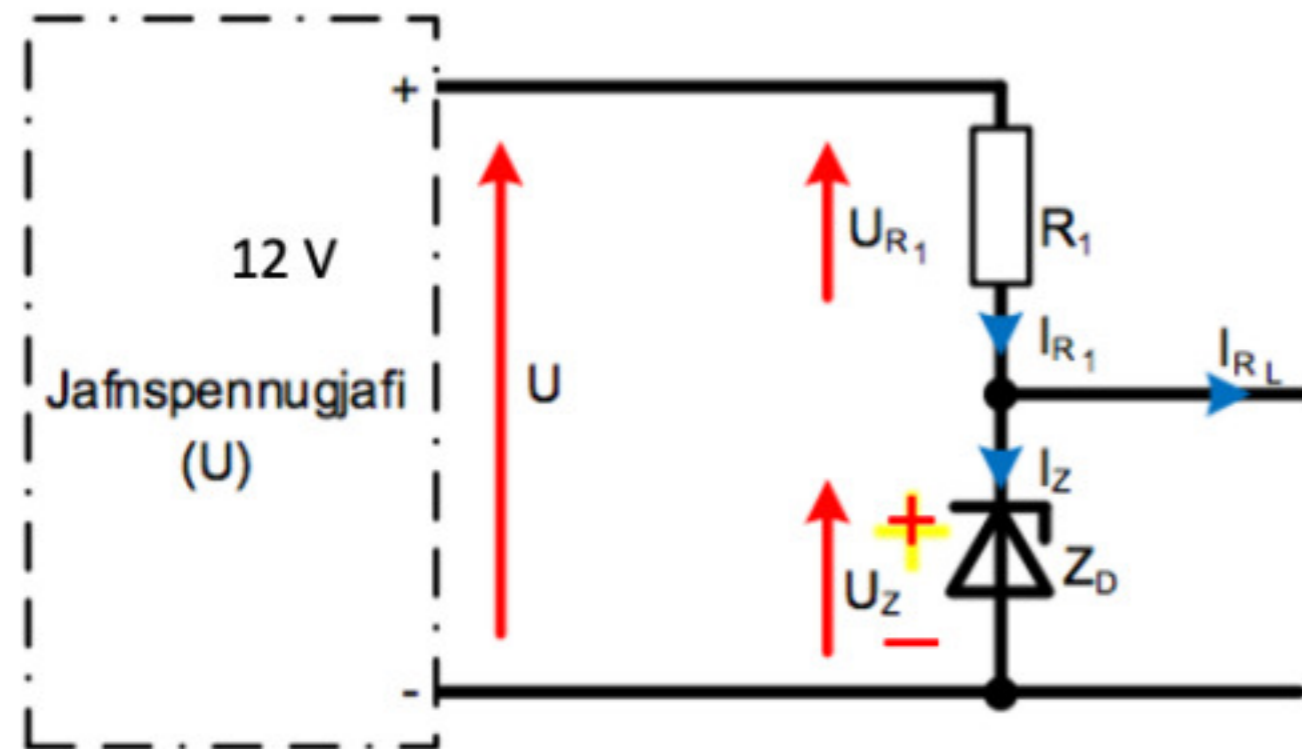
$$I_{Zmax} = I_{R1} = \frac{P_D}{U_Z} = \frac{0,5W}{5,0V} = 100mA$$

$$R_1 = \frac{U_R}{I_{R1}} = \frac{U_R}{I_{Zmax}} = \frac{7V}{100mA} = 70\Omega$$

70% regla straumur fari aldrei upp fyrir 70% af hámarksstraum

$$I_{Zmax(70\%)} = 0,7 \cdot I_{Zmax} = 0,7 \cdot 100mA = 70mA$$

$$R_1 = \frac{U_R}{I_{Zmax(70\%)}} = \frac{7V}{70mA} = 100\Omega$$

Zener díóða

Spenna 4 - 20 volt

+8.8V

100

Zener díóða
ZD 5V

I_Z

32.468 mA

1k RL

5.048 mA I_{RL}

Mælir

5.048 V U_{RL}

Stillum spennu hér

Reset

RUN / STOP

Simulation Speed

Current Speed

Power Brightness

Current Circuit:

Spenna

Reset RUN / Stop

Simulation Speed < [Slider] >

Current Speed < [Slider] >

Power Brightness < [Slider] >

Current Circuit:

Spenna < [Slider] >

Zener díóða

Spenna 4 - 20 volt

Breytið fylgist

4 - 20 volt og spennunni URL um leið

+4V

100

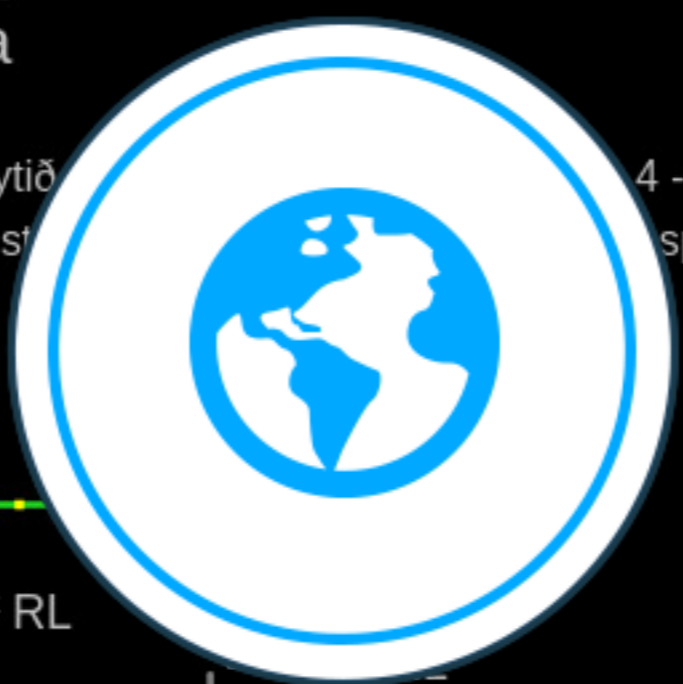
Zener díóða
ZD 5V

1k RL

ATH: Þessi Zenerdíóða þolir meira en 500mW

I_Z 171.435 nA

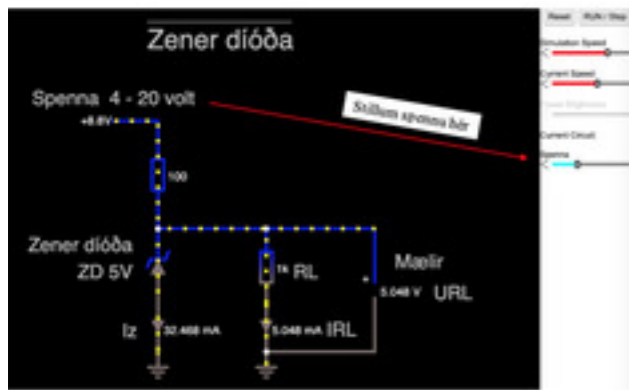
3.636 mA I_{RL}

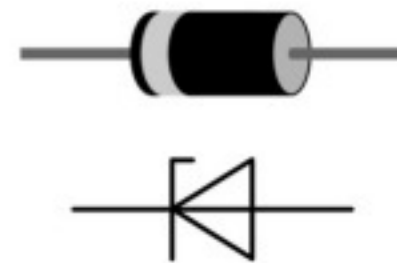
<http://tinyurl.com/y49pha52>

t = 23.975 ms
time step = 5 μ s

Open Ended Question

- a) Hvað þarf spennan inn að vera há svo straumur fari að renna um Zenerdíóðuna [I_z]? b) Hvað gerist þegar spennan yfir Zenerdíóðuna verður hærrí en U_z ? c) Hvað eru straumarnir I_z og I_{RL} háir þegar spennan inn er 20 volt?

Minnsta álagsmótstaða RL

- Til að finna minnstu álagsmótstöðu RL sem má setja á rásina þannig að zenerdíóðan **vinni eðlilega og zenerspennan verði ekki óstöðug** þarf að finna minnsta strauminn sem zenerdíóðan þarf til að vinna eðlilega, I_{Zmin}

$$I_{Zmin} = 0,1 \cdot I_{Zmax}$$

I_{zmin} er 10% af I_{zmax}

$$R_{Lmin} = \frac{U_Z}{I_{Zmax} - I_{Zmin}}$$

Ef notuð er 70% reglan fæst:

$$R_{Lmin} = \frac{U_Z}{I_{Zmax(70\%)} - I_{Zmin}}$$

Zener díóða

Model | Full View

Process Speed

View Speed

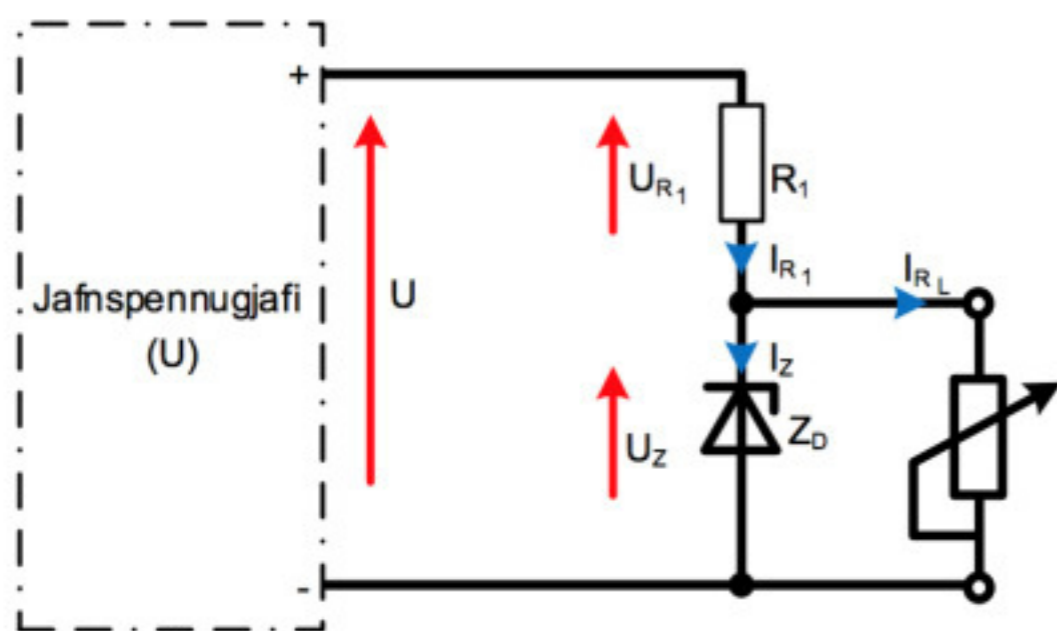
Save Circuit

Zenerdíóða og gáruspenna

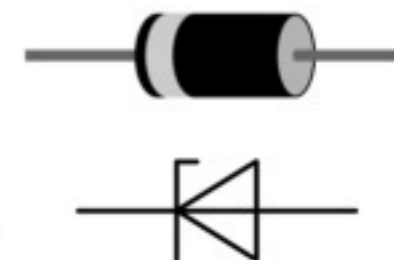

Dæmi

$U = 12\text{ V}$. Zener díóðan er $5,0\text{ V}$ og samkvæmt upplýsingum frá framleiðandi er gefið hámarksafl $P_D = 500\text{ mW}$

Út frá því finnst mesti straumur sem díóðan þolir:

$$I_{Zmax} = I_{R1} = \frac{P_D}{U_Z} = \frac{0,5W}{5,0V} = 100mA$$

$$I_{Zmin} = 0,1 \cdot I_{Zmax} = 0,1 \cdot 100mA = 10mA$$

$$R_{Lmin} = \frac{U_Z}{I_{Zmax} - I_{Zmin}} = \frac{5V}{100mA - 10mA} = 55,6\Omega$$

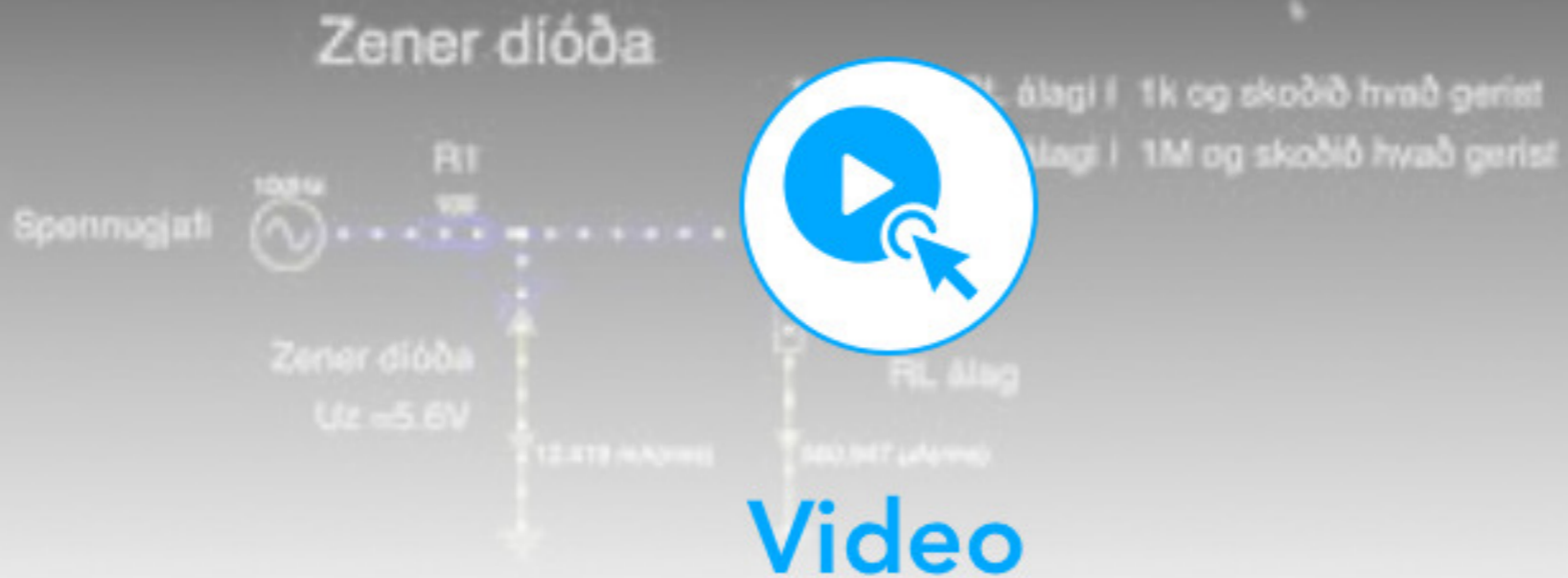
70% regla

$$I_{Zmax} = I_{R1} = \frac{P_D}{U_Z} = \frac{0,5W}{5,0V} = 100mA$$

$$I_{Zmax(70\%)} = 0,7 \cdot I_{Zmax} = 0,7 \cdot 100mA = 70mA$$

$$I_{Zmin} = 0,1 \cdot I_{Zmax} = 0,1 \cdot 100mA = 10mA$$

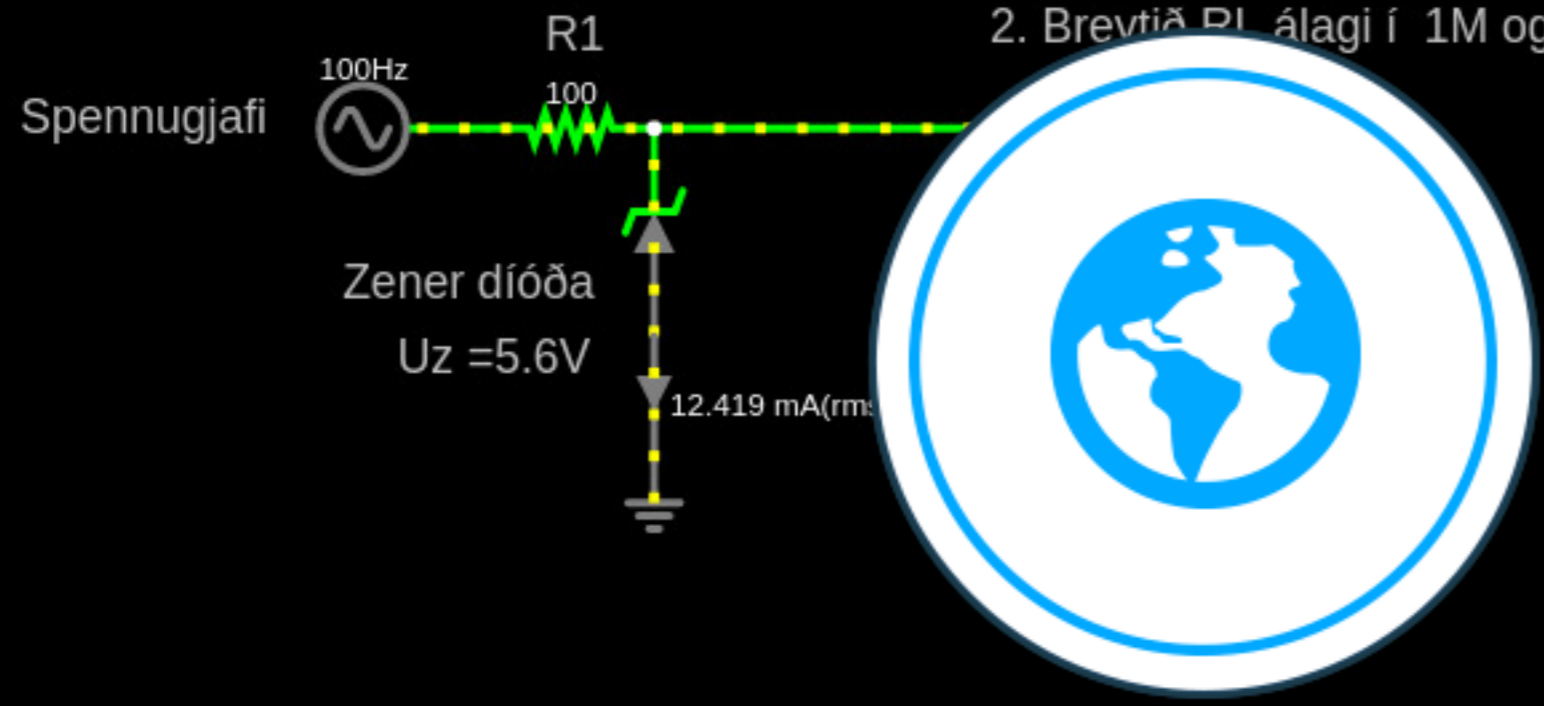
$$R_{Lmin} = \frac{U_Z}{I_{Zmax(70\%)} - I_{Zmin}} = \frac{5V}{70mA - 10mA} = 83,3\Omega$$

Zenerdíóða breytilegt álag

Zener díóða

- 1. Breytið RL álagi í 1k og skoðið hvað gerist
- 2. Breytið RL álagi í 1M og skoðið hvað gerist

<http://tinyurl.com/y5tvwttd>

Takk fyrir